

Pripomienky verejného ochrancu práv k návrhu zákona o umelej inteligencii a európskej dátovej regulácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov (LP/2026/17)

1. Pripomienka k celému materiálu

Znenie pripomienky:

Navrhujem vymedziť právny rámec pôsobnosti verejného ochrancu práv pri výkone dohľadu nad dodržiavaním základných práv a slobôd podľa čl. 77 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 2024/1689 z 13. júna 2024.

Táto pripomienka je **zásadná**.

Odôvodnenie:

Dňa 2. novembra 2024 boli - ako vnútroštátne orgány na ochranu základných práv vo vzťahu k vysokorizikovým systémom AI - notifikovaní verejný ochranca práv a Úrad na ochranu osobných údajov. Notifikácia nebola so mnou vopred komunikovaná.

Verejný ochranca práv má v zmysle Ústavou Slovenskej republiky a zákonom zverených právomocí vymedzený mandát, a to pozitívne – ochrana základných práv a slobôd v konaní, rozhodovaní alebo nečinnosti orgánov verejnej moci, ako aj negatívne - vymedzením okruhu orgánov, ktoré do pôsobnosti verejného ochrancu práv nepatria (napr. vyšetrovateľ Policajného zboru, prokuratúra, súdy). Som presvedčený, že napriek tomu, že verejnému ochrancovi práv ako notifikovanému subjektu podľa čl. 77 vyplývajú isté oprávnenia priamo z nariadenia (EÚ) 2024/1689 (akt o umelej inteligencii, ďalej len „AIA“), bude ich môcť vykonávať len v rozsahu svojich zákonných mantinelov.

AIA priznáva orgánom ochrany práv možnosť žiadať dokumentáciu k vysokorizikovým systémom AI a v odôvodnených prípadoch cez orgán dohľadu nad trhom iniciovať testovanie, avšak vždy „v rámci svojej jurisdikcie“. Rozsah vysokorizikových domén podľa AIA (bankovníctvo, poisťovníctvo, kritická infraštruktúra, orgány činné v trestnom konaní, súdnictvo a pod.) pritom ide nad rámec pôsobnosti verejného ochrancu práv podľa zákona č. 564/2001 Z. z. o verejnom ochrancovi práv v znení neskorších predpisov. Voči viacerým subjektom (súkromnoprávnym osobám alebo orgánom výslovne vylúčeným z mojej pôsobnosti) nemám žiadne oprávnenia. Z materiálu preto nie je zrejmé, ako by som mal postupovať pri skúmaní dopadov vysoko rizikových AI systémov v sektoroch mimo môj mandát, hoci AIA očakáva, že ľudskoprávny dohľad bude v štáte zabezpečený.

V tejto súvislosti považujem za potrebné vyhodnotiť, či navrhnutý okruh orgánov a im zodpovedajúce kompetencie dostatočne pokrývajú ochranu základných práv aj mimo mojej vecnej pôsobnosti; vhodné je zväžiť zapojenie ďalších nositeľov mandátu ochrany práv (napr. Slovenského národného strediska pre ľudské práva, komisára

pre osoby so zdravotným postihnutím a komisára pre deti) a jednoznačne vymedziť pôsobnosť každého z nich.

Predložený legislatívny materiál úplne opomína právnu úpravu kompetencií verejného ochrancu práv. Neurčený zostáva aj postup v situácii, keď je potenciálnym porušovateľom Úrad digitálnej integrity (ako orgán dohľadu nad trhom); v takom prípade musí byť jasné, akým spôsobom verejný ochranca práv vykoná kontrolu „kvality dohľadu“ orgánu povereným dohľadom nad trhom, ak by jeho postupy alebo nečinnosť dosiahli intenzitu porušenia základných práv, ako aj aké následné korekčné mechanizmy má k dispozícii.

Keďže orgán dohľadu nad trhom patrí do pôsobnosti verejného ochrancu práv (nie je z jeho pôsobnosti zákonom vylúčený), je nevyhnutné, aby legislatívny rámec túto situáciu výslovne reflektoval. Zároveň je potrebné zdôrazniť, že rozšírenie pôsobnosti verejného ochrancu práv o novú, vysoko odbornú agendu v oblasti digitálnych technológií a umelej inteligencie, musí byť sprevádzané aj adekvátnym personálnym a finančným zabezpečením.

Bez primeraného navýšenia rozpočtových a odborných kapacít Kancelárie verejného ochrancu práv nie je možné garantovať, že budem, ako verejný ochranca práv, schopný túto novú agendu vykonávať efektívne, odborne a v rozsahu požadovanom zákonom. Uloženie novej kompetencie bez zabezpečenia zodpovedajúcich zdrojov by viedlo k jej formálnemu, a nie reálnemu výkonu, čím by sa oslabil samotná ochrana základných práv, ktorú má verejný ochranca práv zabezpečovať.

Aby som vedel efektívne využívať oprávnenia podľa čl. 77 AIA, potrebujem stabilné a formalizované procesy spolupráce s orgánom dozoru nad trhom a sektorovými orgánmi dozoru. Materiál tieto procesy nedefinuje. Požadujem preto ich doplnenie, spolu so zabezpečením materiálneho a personálneho vybavenia pre výkon tohto nového mandátu. Tak, ako uviedlo aj Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky vo svojom stanovisku č. SR-MSSR-006341/2024 zo dňa 18.10.2024, nové povinnosti, ktoré notifikované orgány získajú, budú pravdepodobne viesť nielen k nárastu administratívnej záťaže, ale aj k revízii existujúcich postupov, a preto je potrebné zohľadniť personálnu a finančnú náročnosť, ktorá vznikne aj týmto orgánom.

Pripomienka k Doložke vybraných vplyvov a k Analýze vplyvov na rozpočet verejnej správy, na zamestnanosť vo verejnej správe a financovanie

K doložke vybraných vplyvov

Znenie pripomienky:

V bode 4 Dotknuté subjekty navrhujeme doplniť verejného ochrancu práv/Kanceláriu verejného ochrancu práv.

Táto pripomienka je **zásadná**.

Odôvodnenie:

Z nariadenia vyplývajú verejnému ochrancovi práv úlohy v oblasti umelej inteligencie. Keďže Kancelária verejného ochrancu práv podľa § 27 ods. 2 zákona č. 561/2001 Z. z. o verejnom ochrancovi práv v znení neskorších predpisov plní úlohy spojené s odborným, organizačným a technickým zabezpečením činnosti verejného ochrancu práv, tak plnenie úloh v oblasti umelej inteligencie bude mať negatívny vplyv na jej rozpočet.

K Analýze vplyvov na rozpočet verejnej správy, na zamestnanosť vo verejnej správe a financovanie návrhu:

Znenie pripomienky:

V dokumente a vo všetkých tabuľkách dokumentu, ktoré vyčíslujú vplyv na rozpočet verejnej správy a limit verejných výdavkov, t. j. č. 1/A, č. 1/B, č. 4/A, č.4/B, č. 5, navrhujeme doplniť aj Kanceláriu verejného ochrancu práv.

Táto pripomienka je **zásadná**.

Odôvodnenie:

Kancelária verejného ochrancu práv očakáva v súvislosti s plnením úloh v oblasti umelej inteligencie zvýšené výdavky, ktorých rozsah a výška závisia od jej pozície v rámci jurisdikcie, ktorá zatiaľ nie je úplne zrejmá. Tak, ako uviedlo aj Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky vo svojom stanovisku č. SR-MSSR-006341/2024 zo dňa 18.10.2024, nové povinnosti, ktoré notifikované orgány získajú, budú pravdepodobne viesť nielen k nárastu administratívnej záťaže, ale aj k revízii existujúcich postupov, a preto je potrebné zohľadniť personálnu a finančnú náročnosť, ktorá vznikne aj týmto orgánom.

Kancelária verejného ochrancu práv predpokladá rôznu kombináciu výdavkových titulov ako sú napríklad osobné výdavky na interných špecialistov právo/AIA - minimálne v rozsahu mzdy, poistné, príspevok do sociálneho fondu, finančný príspevok na stravovanie, výdavky na zriadenie pracovných miest – napr. kancelársky nábytok, výpočtová technika, licencie, nájom, služby spojené s nájmom, posilnenie technologickej infraštruktúry (vrátane zabezpečenia dôverných informácií podľa čl. 78 nariadenia), mohutnejšie nástroje AIA než jednoduché, ktoré má Kancelária verejného ochrancu práv momentálne k dispozícii, odborné vzdelávanie zamestnancov, ktorí budú riešiť „podnety“ AIA (okrem už uvedeného špecialistu/špecialistov), rôzne odborné a poradenské služby AIA, vrátane služieb znalcov.